

Epistolae contrariae Pici pro barbaris Philosophis, & Hermolai noua ac subditicia, quae respondet Pico.

<https://hdl.handle.net/1874/455448>

2

EPISTOLAE

CONTRARIÆ PICI PRO BAR

baris Philosophis, & Hermolai
noua ac subditicia, quæ re
spondet Pico.

Editæ cum dispositione Philippi Me-
lanchthonis, quia continent illustria
exempla Dialectices, quæ adolescen-
tibus ad intelligenda præcepta
plurimum conductura
uidentur.

Haganoæ ex Officina Petri Brubachij
Anno M. D. XXXIII.
Mense Augusto

Cum gratia & priuilegio Cæsareo

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

ORNATISSI-

MO VIRO, D. IUSTINO GOBLE-
ro, Confluentui iudicij Scribæ, Franciscus
Vinariensis Salutem Dicit.

ANTAM VIM HA-
ber hospitij cōiunctio apud
bonos, ut sanctissimo scēde
re animos copulet. Itaq; etsi
nostra in te officia uolunta-
te nostra minora fuerunt,
tamen facis humanissime,
quod memoriā nostri sum-
ma cum beneuolentia reti-
nes. Ego uero te & cōple-
tendum & amandum du-
xi, cum propter eximiā hu-
manitatem ac suauitatē in-

genij tui, tum uerō quia uidebam te, quanquam ratio mu-
neris tui cogite in forensi doctrina uersari, tamen mirifice
amare atq; admirari eloquentiæ studia, quæ etiāsi nihil affer-
rent utilitatis, ut indocti quidam falso putāt, ad leges intelli-
gendas, tamen ornamentum in homine nullum, meo iudi-
cio, maius atq; illustrius esse potest, q̄ elegās & apta oratio.
Atq; ut eos, qui hoc ornamentum non intelligunt, uix homi-
num appellatione dignos esse censeo: ita contra eloquentiæ
studiosos magnopere amo, eosq; uere philosophari iudico,
quod & uideant quid sit homine præcipue dignum, & uera
bona mirentur atq; expetāt. Etsi enim multæ sunt causæ, cur
eloquentiæ studium uulgo negligatur, tamen hanc præcipu-
am esse statuo, quod pauci tantum iudicio ualent, ut uim ac
dignitatem artis omnium reginæ intelligant. Atq; hæc me-
mini etiam coram nos disputare. Itaq; cum nuper rescripsis-

EPISTOLA NVNCVPATORIA.

sem Epistolæ Pici, in qua uituperatur eloquentia, uenit mihi in mentem illius tui iucundissimi sermonis. Quare duxi hanc meam declamatiunculā potissimum tibi mittendam esse, uelut xenium, ut intelligeres me quoq; memoriam nostri congressus summa fide retinere. Et arbitrabar hoc xenium propter argumentū neq; alienum tuis studijs neq; ingratum fore, etsi non ignoro me nihil minus præstitisse, q̄ quod ibi disputo, efficiendum esse in dicendo, ut rerum magnitudinem æquet oratio. Ego uero uix extremas lineas duxi maximi operis, tantū abest ut absoluerim. Hermolaus recitat quasdā suas pugnas, hoc ne agit quidem ut refellat Pici argumenta. Et haud scio an iudicio causam suā peragere noluerit, quod uideret eam non magis epistolæ conuenire, q̄ si quis in exigua tabella ingentem colossum uelit pingere, quod cum ipse animaduertentem, cœpi etiam languidiore animo scribere, & quasi represso cursu restiti, ac breuiter ostendi fontes argumentorum Pici, ut ab adolescentibus iudicari facilius possit, ubi ille quasi extra uiam currat, dum in absurda materia iuenda ludit. Bene uale.

IOHANNES

PICVS MIRANDVLA

Hermolao Barbaro

suo, S. D.

GO QUIDEM, MI
Hermolae, nec pos
sum aut tacere, quæ
de te sentio, aut nō sen
tire ea quæ de illo de
beant, in quo omnia
ueluti singula summa
reperiantur. Sed uti
nam esset is meq̄ men
tis captus, ut pro meritis tuis de te sentirem, uti
nam ea dicendi uis, ut exprimere aliquādo pos
sem, quod semper sentio, scio quæ de te concipi
infinītū, subsidere infra fastigia doctrinæ tuæ,
scias & tu quæcunq̄ loquimur, minora esse r̄is
quæ concipimus, tam deesse scias animo uerba,
q̄ rebus animus deest. Et tamen ita me audere
credis, ut sperem posse imitari tua, quorum nec
magnitudinem æstimare possum. Admirari te
possunt omnes, imitari tam pauci possunt, q̄
nemo reprehendere. Et utinam ea mihi scelici
tas, ut quæ scribam Hermolaum meum aliqua

Exordium
ducitur ab
Hermolai
prioribus
literis, in q̄
b9 Hermo
laus agit Pi
co gratias.
q̄ tā hono
rifice de ip
so sentiat.
Repetitigi
tur Picus il
lam ipsam
sententiā.
De imitati
one corri
git Hermo
lai dictum,
q̄ ipsum
imitari nō
possit, ad
mirari
possit.

EPISTOLA PICI

ex parte imaginentur. Ipse enim (ut taceam cæte-
 ra) stilus tuus, cui tu a deo male faues, mirum
 quantum me afficit atq; delectat, ita est doctus,
 grauis, compositus, eruditus, excussus, ingenio-
 sus, in quo nihil expositum, nihil uulgatum, ni-
 hil sit triuiiale, seu uerba, seu sententias species.
 Legimus sæpe ego & noster Politianus, qual-
 cunq; habemus tuas, aut ad alios aut ad nos epi-
 stolas, ita semper prioribus certant sequētia, &
 nouæ fertiliter inter legendum efflorescunt Ve-
 neres, ut perpetua quadam acclamatione inter-
 spirandi locum non habeamus. Sed mirum di-
 ctu, q̄ persuadeas, & legentis animum quocūq;
 uelis impellas. Expertus sum ego cum semper
 alias, tū hac proxima tua ad me epistola, in qua
 dū barbaros hos philosophos insectaris, quos
 dicis haberi uulgo sordidos, rudes, incultos,
 quos nec uixisse uiuentes, nedū extincti uiuant,
 & si nunc uiuant, uiuere in poenam & contume-
 liam. Ita Hercules sum commotus, ita me pudu-
 it, piguitq; studiorū meorum, iam enim sexen-
 niū apud illos uersor, ut nihil minus me fecisse
 uelim, q̄ in tam nihili faciendare, tam laboriose
 cōtendisse. Perdiderim ego, inquā, apud Tho-
 mam, Iohannem Scotum, apud Albertū, apud
 Auerroem

Narratiun
 cula, conti-
 nēs occasi-
 onē huius
 epistolæ.

PRO BARBARIS PHILOS.

Auerroem meliores annos, tantas uigilias, quibus potuerim in bonis literis fortasse non nihil esse. Cogitabam mecum, ut me consolarer, si qui ex illis nunc remuiscant, habituri ne quicquam sint, quo suam causam argumentosi alioqui homines ratione aliqua tueantur. Demum succurrit ex ipsis quempiam paulo facundiorē, suam barbariem, quā poterit minime barbāre, hunc in modum fortasse defensurū. Viximus celebres o Hermolae, & post uiuimus non in scholis Grammaticorū, & pædagogijs, sed in philosophorum coronis, in conuentibus sapientū, ubi non de matre Andromaches, non de Niobes filiis, atque id genus leuibus nugis, sed de humana rum diuinarumque, rerum rationibus agitur & disputatur, in quibus meditandis, inquirendis & enodandis, ita subtiles, acuti, acresque fuimus, ut anxij quandoque nimium & morosi fuisse forte uideamur, si modo esse morosus quisquam aut curiosus nimio plus in indaganda ueritate potest. Atque in his quidem si quis nos arguat hebetudinis & tarditatis, age amabo quicunque is est, pedem conferat, experietur habuisse barbaros, non in lingua, sed in pectore Mercuriū, non de fuisse illis sapientiam, si defuit eloquentia, quam

Propositio
cū amplifi-
cationsibus,
Barbari di-
gni laude
sunt ppter
rerū scienti-
am. Huius
propositiōis
amplificati-
ones exte-
nuat Her-
molaus, &
falsè deri-
det nūero-
s. Reſpon-
ditur & ip-
sa propo-
sitiō, cū de-
trahit istis
magna
ex parte re-
rū scientia.

Altera ps
propositiōis.
nō sunt ui-
ruperandi
quod non fue-
rit eloquen-
tes. Sequit̃

EPISTOLA PICI

confirmatio. Nephas est sapientiae addere eloquentiam, Hanc propositionem principio reprehendit fra Hermolaz, quia maxime absurda est & falsa. Euerit autem eam ex ratione conuersionis. Nulli sapientes debent esse eloquentes, ergo neque eloquentes fuerunt sapientes, quod est absurdissimum.

♣ Ratio I.

A similibus diluuntur numero. 3. & 6.

★ Ratio II.

A definitione seu fine eloquentiae. Ipse definit elocutionem esse accersitum & inanem cultum. Hermolaus contra definit elocutionem esse propriam explicationem. Estque locus communis, quod sit eloquentia, seu quis sit finis eloquentiae.

cum sapientia non coniunxisset, tantum fortasse abest a culpa, ut coniunxisset sit nephas. ♣ Quis enim cincinnos, quis fucum in proba uirgine non damnet? Quis in Vestali non detestetur? ★ Tantum est inter oratoris munus & philosophi pugnantia, ut pugnare magis in uicem non possint. Nam quod aliud Rhetoris officium, quam mentiri, decipere, circumuenire, praestigiari? Est enim uerstrum, ut dicitis, posse pro arbitrio in candida nigrum uertere, in nigra candidum, posse quaecumque uultis tollere, abijcere, amplificare, extenuare dicendo, demum res ipsas magicis quasi, quod uos iactatis, uiribus eloquentiae in quamlibet faciem, habitumque transformare, ut non qualia sunt suo apte ingenio, sed qualia uolueritis non fiant quidem, sed cum non sint, esse tamen audientibus appareant. Hoc totum est nequicquam aliud, quam merum mendacium, mera impostura, merum praestigiium, cum a natura rei semper uel augendo excedat, uel minuendo deficiat, & fallacem uerborum concentum, ueluti laruas & simulachra

praeten

pretendēs, auditorū animos blādiēdo ludificet.
 Erit ne huic cū Philosopho affinitas, cuius stu-
 dium omne in cognoscēda, & demōstranda cæ-
 teris ueritate uersatur? Adde quod nobis nulla
 erit fides lauitias uocū, & ueneres affectātibus,
 q̄si rebus parū fidētes, nec uero nixi trahere in
 sententiam his lenocinjs homines quæramus.
 Est ob hanc caussam legere res sacras rustice poti-
 us, quam eleganter scriptas, quod nihil sit mar-
 gis dedecēs, et noxium in omni materia, in qua
 de uero cognoscendo agitur, quam uniuersum
 istud dicendi genus elaboratum. Hoc, hoc for-
 rensum est quæstionum, nō naturalium atq; cœ-
 lestium. Non est eorum qui in Academia, sed
 qui repu. illa uersantur, in qua quæ fiūt quæq; di-
 cuntur populari trutina examinātur, apud quā
 flores fructibus longe preponderant. Non ne-
 scis illud? non omnibus omnia pari filo conue-
 niunt? Est elegās res, fatemur hoc, facundia, ple-
 na illecebræ, & uoluptatis, sed philosopho nec
 decora, nec grata. Quis mollem incessum, argu-
 ras manus, ludibundos oculos in histrione &
 saltatore nō probet? In ciue, in philosopho, q̄s
 non inprobet, arguat, abominetur? Si puel-
 lam uiderimus moribus lepidā, atq; dicaculā,
 laudabimus, exosculabimur. Hæc in matrona

III
 Vtrum sit
 uoluptas
 digna phi-
 losopho, di-
 cit̄ breuiter
 numero 4
 & additur
 ibi argumē-
 tū a necessa-
 rio.

EPISTOLA PICI.

III
 Aliæ simili
 tudines cō
 tumeliosæ
 diluuntur
 numero. 5.

damnabimus & persequemur. Non ego nos, sed illi inepti qui ad pedes Vestegant Bachanalia, qui gravitatem philosophicarum rerum, & castitatem ludicris ueluti, & calamistris dehone-
 stēt. Profecto quod Sinelius de adolescente, de oratiōe dici commode potest, comatam oratio-
 nem semper cinedam. Quare nos nostram ma-
 lumus hirtam, globosam, inexpeditam, quam
 cum impuritatis, uel nota, uel suspicionē belle
 comatam. Alioqui Palladis pepulum non reuela-
 ret, sed a sacris uti prophana repelleretur. Et ut
 nihil sint reliqua, hoc est uerissimum, nihil esse
 diuersū magis ab instituto philosophi, quacūq;
 in re, quam quod luxum, aut fastum aliqua ex
 parte sapit. Sicionios calceos, habiles. a prosep ad
 pedem dicebat Socrates, sed Socrati nō conue-
 nire. Omnino non eadem ratio ciuilis habitus
 & philosophici, sicuti neq; mēſæ, neq; sermo-
 nis. Utitur his philosophus dūtaxat ad necessi-
 tatē, utitur ciuilis homo etiam ad gratiam, quam
 & hic si neglexerit, non ciuilis, & ille affectauerit
 non erit philosophus. Si posset Pythagoras ui-
 uere sine cibo, holeribus etiā parceret, si sua sēsa
 aspectu; aut demū minore, quam sermonis ope-
 ra explicare, omnino nō loqueretur, tantum ab-
 est ut linguam poliat, & exornet. Quod uel ob
 id cauē-

id cauendum nobis, ne illectus cute medicata lector demoretur ad eam, ad medullam, & sanguinem non peruadat, quæ subesse sepe ceruſa to ori infectum uidimus. Vidimus inquam in hisce omnibus quibus propterea in usu uenit, cum nihil sit intus non inane, & uanum, detine re lectorem in prima facie modulatu uario, atq; concentu. Quod si fecerit philosophus, clamabit Musonius nō philosophum loqui, sed tibi cinē canere. Non ergo nobis uitio deī id non fecisse, quod fecisse uitium erat. Querimus nos quid nam scribamus, non quærimus quomodo, imo quomodo quærimus, ut scilicet sine pompa, & flore ullo orationis, quam nolumus ut delectabilis, uenusta & faceta sit, sed ut utilis, grauis, & reuerenda, & maiestatem potius ex horrore, q̄ gratiā ex mollitudine consequatur. Non expectamus theatri plausum, quod aures demulserit æquabilis clausula, uel numerosa, quod hoc sit falsum, illud sit lepidum. Sed expectamus paucorum potius præ admiratione silentium introsipientiū penitus aliquid, aut de naturæ aditis erutū, aut de louis aula ad homines adductum, tum uel aliquid ita argutū ut defendendi, ita defensum ut arguendi non sit locus. Admirētur præterea nos sagaces in inquirēdo,

V
 Hæc repre
 hēduntur
 Inficiatiōe,
 & inuertū
 tur. Imo Si
 ne eloquē
 ita nō pos
 sunt res cer
 ni.

EPISTOLA PICI

Hæ ampli-
ficationes
quibus ar-
rogat bar-
baris rerū
scientiā ex
tenuantur
ī altera par-
te respōsi-
ōnis Hermo-
lai simul u-
no in loco.

circumspectos in explorādo, subtiles in contem-
plando, in iudicando graues, implicitos in uin-
ciendo, faciles in enodando. Admirantur in no-
bis breuitatem stili, fœtam rerum multarum
atq; magnarum, sub expositis uerbis remotissi-
mas sententias, plenas quæstionū, plenas soluti-
onum, quam apti sumus, quā bene instructi am-
biguitates tollere, scrupos diluere, inuoluta e-
uoluere, flexi animis syllogismis & infirmare fal-
sa, & uera confirmare. His titulis o Hermolae
uindicauimus huc usq; et uindicaturos post hac,
ab obliuione memoriā nostram non dubita-
uimus. Quod si uulgo (ut dicis) habemur sordi-
di, rudes, inculti, hoc nobis ad gloriam est, non
ad contumeliā. Vulgo non scripsimus, sed ti-
bi, & tui similibus. Nec aliter q̄ prisci suis ænig-
matis & fabularum inuolucris, arcebant idiotas
homines a mysterijs. Et nos consueuimus ab-
sterrere illos a nostris dapibus, quas non pollu-
ere nō possent amariori paulum cortice uerbo-
rum. Solent & qui Thesauros occultare uolūt,
si non datur seponere, quisquilijs integere, uel
ruderibus, ut pretereuntes non deprehendant,
nisi quos ipsi dignos eo munere iudicauerint.
Simile philosophorum studium celare res suas
populum, a quo cum non probari modo, sed

VI
Similitudo
de symbo-
lis & apo-
logis diluī
Inuersione
Imo apolo-
gi traditi
sunt ut red-
dāt p̄cepta
illustriora.
Numero 3

VII
Similitudo
de occultā-
dis rebus ī
uertit. Imo
plura sunt
ī doctrinis
q̄ extare &
efferi de-
bēt, nō oc-
cultari,

ere nō possent amariori paulum cortice uerbo-
rum. Solent & qui Thesauros occultare uolūt,
si non datur seponere, quisquilijs integere, uel
ruderibus, ut pretereuntes non deprehendant,
nisi quos ipsi dignos eo munere iudicauerint.
Simile philosophorum studium celare res suas
populum, a quo cum non probari modo, sed

nec in-

PRO BARBARIS PHILOS.

nec intelligi illos deceat, nō potest non dedecere, habere aliquid, q̄ ipsi scribunt theatrale, plausibile, populare, quod demū multitudinis iudicio accōmodare se uideatur. Sed uis effingā ideā sermonis nostri, ea est ipsissima, quę Silenorum nostri Alcibiadis. Erant enim horum simulacra hispido ore, tetro, et aspernabili, sed intus plena gemmarū, supellectilis rarę & præciosę, ita extrinsecus si aspexeris, ferā uideas, si introspexeris numē agnoscas. At, inquires, nō ferunt aures nunc asperam, nunc hiulcam, semper inconsonam texturam. Non ferunt barbara nomina, ipso etiam pene timenda sono. O delicate cum accedis coraules & citharedos, pone te in auri- bus, cum uero philosophos, auoca a sensibus, redeas ad te ipsum in animi penetralia mentisq̄ secessus. Assume illas Thianei aures, quibus, cū omnino non erat in corpore, nō terrestre Marsiam, sed Apollinē cœlestē, diuina cithara uniuersi melos ineffabilibus temperātem modis, ex audiebat. His auribus philosophorum uerba si delibaueris, mellea tibi ad Nestoris inuidiā esse uidebuntur. Sed hæc sinamus nimio plus assurgentia, profecto fastidire in philosopho subtilissime disputate minus concinnam elocutionem, non tam delicati stomachi est, q̄ insolētis. Neq̄

VIII

Similitudo
de Silenis
Alcibiadis
iuentū nu-
mero 16

EPISTOLA PICI.

Hæc omnia
diluuntur
oppoſito
argumēto
neceſſitatis
Nec eſt eſt
eni Socrati
oratio
nem intelli
gi:

eſt aliter ac ſi quæ in Socrate de moribus docere
offendat, aut laxus calceus, aut toga diſſidēs, &
ſectū prave ſtomachetur ob unguem. Non de
ſiderat Tullius eloquentiam in philoſopho, ſed
ut rebus & doctrina ſatiſſaciat. Sciebat tam pru
dens quam eruditus homo noſtrum eſſe cōpo
nere mentem, potius quā dictionem, curare ne quid
aberret ratio non oratio, attinere ad nos ἐν Λαθί
σει λόγῳ, nō attinere εἰς ἐν περὶ φροῦξ. Laudabile in no
bis habere muſas in animo, & non in labris, ne
quid in illo uel per irā ſonet, uel per libidinem
eneruatius. Denique ne qua ſit diſcors a genuina
iſta, qua temperatus eſt modulabiliter harmo
nia, quā Plato cum intelligeret Theatrali iſta,
& poetarum ſepe corrūpi, a Republica ſua poē
tas omnes eliminauit, gubernandā autem phi
loſophis reliquit, mox certe ſi per laſciuiam diſ
ſerendi poetas fuerint imitati, exilio condēnan
dis. At inſtabit Lucretius, & ſi non egeant per ſe
philoſophiæ cōmentatiōes amœnitate dicēdi,
per eius tamen adhibitiōnē diſſimulādā eſſe
iſarum rerum auſteritatem. Sicut abſynthia ꝑ
ſe pellunt morbos, melle tamen illiniuntur, ut
puerorum ætas improuida ludificetur, hoc for
te tibi faciendum erit o Lucreti, ſi pueris ſcribe
bas tua, ſi uulgo faciendū utique tibi, qui nō ab
ſynthia

PRO BARBARIS PHILOS.

absynthia modo, sed merocissima toxica propi-
 nares. Sed lōge alia nobis habēda ratio, qui uul-
 gus, ut ante diximus, non allectare querimus,
 sed absterrere, nec tetraabsynthia, sed nectar p-
 pinamus. Sed contendet Lactantius satis cōsta-
 re in auditorum animos, uel seniorum influere
 potentius ueritatem & ui sua instructam, & lu-
 ce orationis ornatam. Si fuisses o Firmiane tam
 frequēs in sacris litteris, q̄ in fictis litibus fuisti,
 et hoc nō dixisses, & nostran non minus bene for-
 tasse cōfirmasses. quam destruxeras aliena. Dic
 quæso quid mouet fortius, & psuadet, q̄ sacra-
 rum lectio literarum? Non mouent, non psua-
 dent, sed cogunt, agitant, uim inferūt legis ru-
 dia uerba et agrestia, sed uiua, sed animata, flam-
 mea, aculeata, ad imum spiritum penetrantia,
 hominem totū potestate mirabili transforman-
 tia. Periculis orationibus elaboratis, & luculētis
 nihil se cōmoueri inquit Alcibiades, sed Socra-
 tis uerbis nudis & simplicibus, addit etiam si
 sint inepta, rapi in furorem, extra se poni, & ue-
 lit, nolit faciendū ei, quod ille præceperat. Sed
 quid perdo uerba in re cōfessa, si non desipit au-
 ditor, a fucato sermone, quid sperat aliud q̄ in-
 sidias? Tribus maxime persuadetur, uita decen-
 tis, ueritate rei, sobrietate orationis. Hæc sunt

De sermōe
 sacrarū lite-
 rarum res-
 pondetur
 numero 7

EPISTOLA PICI

Lactanti, quæ philosopho fidē cōciliant, si bo-
 nus fuerit, sit ueridicus, si id genus dicendi ap-
 petens, quod non ex amœnis musarū syluis, sed
 ex horrendo fluxerit antro, in quo dixit Hera-
 clitus latitare ueritatem. At dicet quispiam, age
 amice examinemus hæc deposita contentione.
 Reuerendum quoddam, & per se diuinum est
 sapiētia, nec exotico quoq̄ eget ornatu. Sed quæ
 inuidia & hunc accedere? Quis negat, quæ per
 se decent, si adornētur fieri decētiora? Ego ami-
 ce hoc in plerisq; nego, adeo multa sunt quorū
 splendorem, si quid adiūxeris, elumines, & nō
 illustres. Ita sunt scilicet in sua natura optimo sta-
 tu, ut demutari ab illo nisi in peius non possint.
 Marmorea domus picturam nō recipit, si opus
 albarium super induxeris, demas de dignitate,
 de pulchritudine. Non aliter et sapientia & que
 tractantur a philosophis tectorio non clarescūt,
 sed offuscantur. Quid plura? Nonne uulgatū
 bonas formas cerussa deuenustari? In uniuersū
 quicq̄ pulchri superimponas, celat, q̄d inue-
 nit, quod affert secum illud ostentat. Quare si
 quod prius fuerat, aduentitio præstat, iacturam
 fecerit illud quicquid est, nō lucrū. Ob eam cau-
 sam nudam se præbet philosophia, undiq; cō-
 spiciam, tota sub oculos, sub iudicium uenire
 gessit.

Coaceruat
 alias simili-
 tudines,
 quæ idem
 peccāt, q̄d
 superiores
 in omnib;
 enim est fal-
 sa hypothe-
 sis, q̄ elo-
 cutio sit nō
 necessarius
 cultus.

PRO BARBARIS PHILOS.

gestit, scit se habere, unde tota undiq; placeat.
 Quantum de ea ueles, tantum de forma ueles,
 tantū de laude minuas: synceram & impermix-
 tam se haberi uult, quicquid admisceas, in fece-
 ris, adulteraueris, aliam feceris, stat puncto in-
 sectili, & indiuiduo. Quapropter necludēdum
 tropis, nec uerbis aut nimis luxuriandum, aut
 translatis lasciuendū, aut factitijs audendum,
 in re tam seria, tanti discriminis, in qua demere,
 addere, demutare sit flagitium. At inquires age-
 damus hoc uobis, ut non sit uestrum ornate lo-
 qui, sed uestrum est certe, quod nec præstatis, ut
 latine saltem, ut si non floridis, suis tamen uer-
 bis res explicetis. Non exigo a uobis oratiōem
 comptam, sed nolo sordidam, nolo unguenta-
 tam, sed nec hircosam. Non sit lecta, sed nec ne-
 glecta. Non querimus ut delectet, sed queri-
 mur ut offendat. Bene habet, iam scilicet ad nos
 deficiis. Sed amabo incognoscamus, quid istæc
 sit latinitas, quam solam dicitis debere philoso-
 phos, & non persoluere, si dicendo incurrat, ex-
 empli causa a sole hominē produci, caussari ho-
 minē nostrates dicūt. Clamabis actutum, hoc
 non est latinū, huc usq; uere, non est Romane
 dictum, hoc uero uerius, igitur non recte, pec-
 cat argumentum. Dicit Arabs eandem rem, di-

VIII
 Ratio ab
 origine ser-
 monis, q̄
 uerba no

EPISTOLA PICI.

constituta natura, breuis sine diluitur numero 10.

cet Aegyptius, non dicēt latine, sed tamē recte. Aut enim nomina rerum arbitrio constant, aut natura, si fortuito posita, ut scilicet, cōmuniōe hominum in eandem sententiam conueniente, quo sanxerint unūquodq; nomine appellari, ita apud eos recte appelletur, quid prohibet hoc ce philosophos, quos nūcupatis barbaros, conspirasse in unam dicendi normam apud eos nō secus sanctā, achabeatur apud uos in Romana? Illā cur rectā nō appelletis appelletis uestrā nulla est ratio, si hęc cōpositio nominū tota est arbitraria. Quod si dignari illam Romani nominis appellatione non uultis, Gallicam uocetis, Britannicam, Hispanam, uel quod uulgares dicere solent Parisiensem. Cum ad uos loquētur cōtinget eos pleracq; rideri, pleracq; non intelligi, Idem accidet uobis apud eos loquentibus, *ἀνάχαρις πρὸς ἀθηναίους πολοικίζι. ἀθηναῖοι δὲ πρὸς σκύθαις.* Id est, Anacharsis apud Atheniēses solgicismum facit, Athenienses apud Scythas. Quod si nomen rectitudo pendet ex natura rerū, debemus ne Rhetores, an philosophos, qui rerum omnium naturam soli perspectam habēt & exploratam, de hac rectitudine consulere? Forteq; aures respuunt utpote asperula, acceptat ratio utpote rebus cognatiora. Sed quid oportuit nouare eos linguam,

X
Dicitur de Anacharsi diluitur numero. s.

MIV
de p...
de p...
de p...
de p...

linguam, & si nati erant inter Latinos, non latine loqui. Non poterant illi o Hermolaë dum legebant in cælo fatorum leges, euentuum notas, ordinem uniuersi. Legebant in elementis nascendi uices, & obeundi, simplicium uires, mixtorum temperaturas. Non poterant inquam eodem tempore in Cicerone, in Plinio, in Apuleio Romanæ linguæ proprietates, leges, obseruantias adnotare. Quærebant quid abhorrēs, quod receptum in natura, quid a Romanis interea, non curabant. Verum enim uero iam te loco meliore statuo. Do tibi eloquentiam, & sapientiam mutuo nexu inuicem conspirasse. Abiunxerunt philosophi sapientiam ab eloquentia, abiunxerunt historici, Rhetores, poetæ, quod deflet Philostrates eloquentiam a sapientia. Hos tu uicturos celebri fama minime dubitas, illos non nisi in poenam & contumeliam, uide quid agas, indiseratam mauult Cicero prudentiam quam stultam loquacitatem.

XI
Recriminatio quod oratores sapientiam reprobauerint diluitur numero 12

Non quærimus in pecunia, qua moneta percussasit, sed qua materia constet. Nec est, qui purum aurum non malit habere sub nota Teutonum quam sub Romano symbolo factitium. Peccant quod dissidium cordis & linguæ faciunt, sed qui ex cordes tota sunt lingua, nonne sunt mera (ut ait Cato) mortuaria, glossaria. Viuere sine lingua

Hæc in genere diluitur opposito argumento necessitatis Oportet esse certum genus sermonis quod intelligi queat

EPISTOLA PICI

possumus, forte non cōmode, sed sine corde
 nullo modo possumus. Non est humanus qui
 sit insolens politoris literaturæ, Non est homo
 qui sit expers philosophiæ. Prodesse potest in-
 fantissima sapiētia. Insiptens eloquentia, uti gla-
 dius in furentis manu, non obesse maxime non
 potest. Ergo inquires, & statuæ non a figura, sed
 a materia commendantur. Et si Cherilus eadem
 quæ Homerus, & de eiusdem Meuius, ac Virgi-
 lius cecinissent, futurū erat, ut æque illi atq; illi
 inter poëtas reciperentur. Nonne uides dispa-
 rilitatē similitudinis. Illud & nos asseueramus,
 a specie rem æstima, non ex subiecto. Est enim
 a specie res id quod est, Sed alia specie quispiam
 inter Philosophos, alia inter poëtas recipiendus.
 Scribat Lucretius de natura, de Deo, de prouid-
 dentia. Scribat de eiusdem ex nostris quispiam,
 scribat Ioannes Scotus, & quidē carmine ut sit
 ineptior. Dicit Lucretius rerū principia, Ato-
 mos, et uacuū, Deū corporeū rerū nostrarū in-
 sciū, temere omnia fortuito occurso corpusculo
 rū ferri. Sed hæc latine dicit et elegāter, dicit Io-
 annes, quæ natura constāt, sua materia specieq;
 constitui, esse deum separatam mentem, cognos-
 centem omnia, omnibus consulētem. Nec ppte
 rea quod uniuersa etiā infima uideat, ac mo-
 deretur,

XII
 Collatio
 Lucretij &
 Scoti repre-
 hēdit nūme-
 ro. XI.

PRO BARBARIS PHILOS.

deret, e sua pace minimū dimoueri, sed q̄d dici solet καρίοντα μὴ καπνεύα. At dicet isulse, ruditer nō latinis uerbis. Quæso quis in dubiū reuocet, tam rectius Scotum philosophari, q̄ ille loquit̄ ornatus. Sed uide quid differant, huicos insipidum, illi mens desipiens, hic grammaticorum, ne poetarū dicam decreta nescit, Ille dei atq; naturæ, hic infantissimus dicēdo sentit ea, quæ laudari dicendo satis nō possunt, ille fando eloquētissimus loquitur nefanda.

Hæc illi fortasse afferent Hermolæ charis. Conclusio
 in defensionem suæ barbariæ, aut qua sunt subtilitate, multo fortasse meliora, quorum sententiæ nec ego plane accedo, nec in genuo cuiq; et liberali accedendū puto. Sed exercui me libenter in hac materia, tanq̄ infami, ut qui quartanam laudant, cum ut ingenium periclitarer, tum hoc consilio, ut ueluti Glauco ille apud Platonem in iustitiam laudat, non ex iudicio, sed ut ad laudes iustitiæ Socratē extimulet. Ita ego ut eloquētiæ causam a te agi audiam, in eam licentius repugnante paulisper sensu, atq; natura inuectus sum, quam si uel negligendam Barbaris existimarem, nō ab illis ad eam, quod nuper feci, ad græcas literas, ad tuū nunquam satis laudatum Themistium pene totus defecissem. Quamuis,

Παθος
diluitur op
posita alia
iustiore cau
sa indigna
uionis.

dicam libere quod sentio, mouent mihi stoma-
chum Grammatistæ quidam, qui cum duas te-
nuerint uocabulorum origines, ita se ostentât,
ita uenditant, ita circumferunt iactabûdi, ut pre-
se îp̄sis pro nihilo habendos philosophos arbi-
trentur. Nolumus, inquit, hæc uestras phi-
losofias. Et quid mirû, nec Falernum canes,
sed nos hac fini epistolam claudamus. Si decus
aliquod, nomenq; sibi promeruerunt Barbari
illi, sola rerum cognitione, non esse facile dictu,
quem locum, quid laudum tu tibi uindices, qui
sis inter philosophos eloquentissimus, inter elo-
quêtes, ut dicam græce, Φιλοσοφώτατος. Floren-
tiæ tertio Nonas Iunias, M cccc Lxxxv.

HERMOLA VS

BARBARVS IOANNI
PICO S. D.

VM uiderē te incre-
dibili quodam studio ^{Exordium}
omnium optimarum ^{de uolūta}
artium flagrantem, ad ^{te Pici}
usitatam doctrinā tua
sponte ueterē philoso-
phiam atq; eloquenti-
am adiūgere, scripsi nu-
per ad te, barbaros phi-

losophos uituperans, uel ut te ad meliora studia
incitarem ^{καὶ εὐδωτα} ut dici solet, uel ut gratularer
ad optima tendenti. Itaq; cum tuū mihi de stu-
dijs iudicium non sit ignotum, & si litterę quas
modo ad me dedisti, a mea sententia dissidere ui-
dentur, tamen a deo mihi nō fuerunt ingratae
ut magnæ etiam uoluptati fuerint, eo quod
non obscuram tuæ erga me beneuolentiæ signi-
ficationem habent. Non enim dubito quin sin-
gulari erga me amore adductus, mecum de cō-
munibus studijs ludere uolueris, neq; enim dis-
simulas, eo te ista scripsisse, ut me ad eā rationem
quam probo, magis ornandam excitares. Vti

EPISTOLA HERMOLAI

Querela
de difficultate.

Votum.
optandum
ut Piceus
potius de-
fenderet elo-
quentiam,
quia Her-
molao satis
negocij fa-
ciant alij
hostes.

Exaggerat
causæ mag-
nitudinem

nam uero Pice tam facile id possim, quam facile erat Socrati Glauconis orationem, qui iusticiam uituperauerat, refellere. Sed hoc nostrum certamen inique comparatum est. Etenim cum eloquentia summis eloquentiam uiribus abs te accusetur, patronus ei dandus erat, non inferior eloquentia accusatore. Ego autem & copia & ornamentis orationis omnibus abs te longe superior. Quare optarim te hanc tuam tunc atque ubertatem in altera parte experiri maluisse. Nam mihi, ut scis, bellum est alioqui ^{et cum} cum hostibus rectorum studiorum, qui etsi hoc armorum genere quo tu uteris, non sunt instructi, tamen acerrime pugnant odio, pertinacia, & malis artibus omnis generis. Hos non uelim uel autoritate nominis tui armari, uel armis tuis aduersus prestantissimas artes instrui. Quod si tuas copias nobiscum coniunxeris, confirmare ausim, nos breui te uelut Camillo duce, rem Romanam, depulsis barbaris recepturos, ac suum artibus decus reddituros esse. Ego tamen ne modo, aut tui uoluntati, aut causae publicae desim, breuiter ad ea quae scribis respondere. Nam si tantam causam complecti totam uellem, multis uoluminibus res agenda esset. Quae enim materia locupletior existere potest, quam dicere de dignitate atque utilitate eloquentiae.

CONTRA BARBA PHILOS.

quentie, quantum in religionibus ac reliquis ar-
 tibus, errorum hac una ex re extiterit, quod di-
 cēdi exercitatiōes neglectæ atq; intermissæ sunt.
 Deinde quod fuerit argumentum uberius, quā
 si collatio institueretur ueteris philosophiæ &
 huius nuper natæ sycophantiæ, quam barbari
 isti pro philosophia profitētur. Atq; hæc si quā
 do rursus ocium mihi resp. concedet, instituere
 decreui. Nunc diluam quædam præcipua argu-
 menta tuæ epistolæ, non tanquam cum aduer-
 sario dimicans, sed *ὡς ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον*, uelut tecum con-
 fabulans. Cum autem in oratione tua duo
 sint loci præcipui, nam & absolutam rerum
 scientiam barbaris tribuis, et contendis iure eos
 eloquentiam aspernatos esse, sequar tuum ordi-
 nem, ut *ὕστερον πρὸς ἄνθρωπον*. De eloquētia dicam antea,
 quam eo dicis in philosophis non esse requi-
 rendam, quia tantum sapientiæ cum eloquen-
 tia dissidiū sit, ut cōiugi utranq; nefas sit. Quis
 non uidet te in materia noua atq; absurda lude-
 re uoluisse? Nam cū hæ duæ uirtutes hominis
 propriæ sint ac summæ, mente res bonas perspi-
 cere ac uidere. easq; dicendo explicare & osten-
 dere alijs posse, paradoxum affers in initio oratio-
 nis tuæ, quod cum ipsa natura pugnat, nefas es-
 se sapientiæ eloquentiam addere. Nam usus sa-

Partido.
 quæ sit sum-
 ma contro-
 uersia.

Propositio

Confutati-
 ois propo-
 sitio, absur-
 dum est, &
 cōtra natu-
 rā, q̄ negat
 sapientiæ ad-
 dendam es-
 se eloquen-
 tiam.

D

EPISTOLA HERMOLAI

pietia plane nullus fuerit, nisi sapienter delibe-
rata atq; cogitata cōmunicare alijs possimus. qđ
cum sine magna quadam copia & uarietate ora-
tionis fieri non queat, uirtutes Pice quas natura
maximarum utilitatum causa copulauit, distra-
his. Atqui sapientissimus poëta Homerus utri-
usq; uirtutis laudem ei uiro tribuit in quo sapi-
entis. principis exēplū pingebat. Inquit enim
de Vlysse, *σοὶ δ' ἐνὶ μῦθ' ἄμορφ' ἢ ἑπέων, ἐνὶ δὲ φρονέει δολοῖ.*
Atq; idem poëta Nestori tribuit orationē mel-
le dulciorem, cuius in dicenda sententia sapien-
tiam ita prædicat Agamemnon, ut magnopere
plures sibi consiliarios istius similes optet.

1. Prima ra-
tio ex natu-
ra conuersi-
onis. Si nul-
li sapientes
debent esse
eloquētes
ergo nulli
eloquentes
fuerunt sa-
piētes, qđ
est falsissi-
mum.

Quod si nefas est, ut tu defendis, cōiungere hæc,
quid dices, eloquentes omnes sine mente, sine
pectore esse, stultos fuisse omnes, quorum Elo-
quentia laudatur? Vlyssē, Nestorē. Deinde
principes illos rerump. qui suo consilio, autho-
ritate, oratione, maximas res gubernarunt, So-
lonem, Periclem, Demaden, Demosthenem,
Ciceronem, Cæsarem, Octauium? & innume-
rabiles alios, quos si nulla societas est sapientia
cum eloquētia, condēnas stulticia omnes. Con-
stat enim hos fuisse eloquentis. Quid de philo-
sophis ueterib. iudicādū erit. Dicemus ne hos
fuisse indoctos, quia non sunt confuse, sordide
atq; inquit

CONTRA BARBA. PHILOS.

atq; inquinatē locuti: Platonis tanta est eloquē-
 tia, ut græci dixerint, Iouem, si uelit de reb. di-
 uinis differere usurum esse Platonis oratione.
 Tanta est enim copia, tāta grauitas, tantus splē-
 dor uerborum & sententiarum, ut uerius diui-
 na, quā humana uox existimari debeat. Aristo-
 telis oratio et si breuior est: tamen & propria &
 pura est, & ita abundat suis quibusdam lumini-
 bus, ut Cicero eam dixerit, simi lem esse flumini
 aurum uehenti, & interdum adeo dulcis est, ni-
 hil ut possit cogitari dulcius. Vide autem, quā
 sit iniustū adimere sapiētiā summis illis prin-
 cipibus & rerumpub. & doctrinæ. Per me equi
 dē liberū est tibi, & amare & mirari īgenia barba-
 rorum. Sed si hoc concedi postulas, ut præfera-
 mus istos summorum hominū ingenijs, nullam
 aliam ob causā, nisi quia spurce locuti sūt, etiā atq;
 etiam uidendum tibi erit, ut sententiam non so-
 lum absurdam, sed pene crudelem auditu uere-
 cunde tueri possis. Ac fortassis aliquam excusati-
 onem res haberet, si sine contumelia eloquen-
 tiæ barbaros defenderes, ac tribueres eis suam
 quandam laudem diligentia, ac prudentia, in
 rebus inquirendis ac iudicandis, & fatereris de-
 fuisse aliquid uel ipsis uel tēporibus. Quid enī
 mirum est, desiderari aliquid in hominibus, cū

Reprehēdi-
 tur forma
 defensionis
 qua Picus
 usus est, &
 alia proba-
 bilior ostē-
 ditur.

EPISTOLA HERMOLAI

paucissimi sint artifices boni omnibus ætatibus etiam in leuioribus artibus, tantum abest, uti hoc summo genere, pariter excellere possint omnes. Sed tu ita defendis istos ut eloquentiam ipsam insecteris & plane indignam bonis ac sapientibus uiris esse contendas. Itaque et si postea ostendam non solum dicendi rationem barbaris defuisse, sed etiam alia, quæ tu tribuis: tamē nūc nihil, de isto genere scriptorū dicam, ipsius eloquentiæ patrociniū suscipiam. Tota enim oratio tua, nō tam defensio est barbarorum, quam eloquentiæ uituperatio. Disputas enim Eloquentiam esse accersitum ornatum & fucum, qui adhiberi solet aut uoluptatis causa, aut etiam ad fallendos homines. Rhetorum dicis esse mentiri, circumuenire, & nescio, quibus præstigijs animos decipere. Si non intelligūt, isti tui scriptores, aliud esse eloquentiam, quam huiusmodi fucum, plane iam detrahenda erit eis, philosophiæ cognitio, quam præcipue sibi arrogant. Non enim perspiciunt, eloquentiam peculiarem uim ac uirtutem esse, utilitatis alicuius causa datam hominibus, deinde nō recte definiunt, quod dialecticis, quales se esse profitētur isti, turpissimum est. Nam eloquentia, non est, ut isti somniant, accersitus cultus, sed est facultas proprie ac dilucide explic

Diluit secū
dam ratio
nē Picū in q̄
Picus errat
in definitio
ne, seu sine
eloquentiæ.
Itaque oppo
nit hinc uera
definitio.
Estque locus
cōmunis,
quid sit elo
quentia, seu
quis sit elo
quentiæ si
nis. Et hinc
ratio effici
cōtra Picū,
quod eloque
ntia necessita
tis causa
colenda sit,

CONTRA BARBA PHILOS.

cide explicandi animorum sensa atq; cogitationes, qua in re etiam dignitati ac ueritati seruiēdū est, ut apta et recta dicātur, & ut amplificent res magnæ & eleuent ea quæ abijci prodest. Itaq; ut pictoris finis est, uere ac pprie imitari corpora, quod quam difficile sit consequi, non est obscuro experiēti. Neq; ars tantū, sed etiam, magna colorum uarietas atq; distinctio ad id requiritur. Ita rhetoris siue ita uocari mauis, eloquentiæ finis est, ipsas animi cogitationes, quasi pingere & representare proprio & p̄spicuo sermonis genere, qua in re cum elaborabit, magna ei uarietate quasi colorum, uerborum, sententiarum, & figurarum, deniq; etiam arte quadam opus erit, ut ego quidem statuo, multo maiore quam cōsummati & perfecti pictoris ars esse potest ulla. Tota igitur nobis de definitione cōtroversia est, qd sit eloquētia, aut certe de fine, quē ad usum hominibus eloquētia concessa sit. Hac de re ut omittam ea, quæ sunt apud rhetores, cōmunem sensum consulito, aut certe philosophorum principes, Platonem & Aristotelē, quorū alter in Phædro, sapienter & copiose disputat, & quid sit eloquentia, & quam necessaria sit ad diuinas & humanas res explicandas. Quamquam haud scio an barbari isti ne locū quidem

Similitudo
eloquētiæ
& picturæ.

Probat definitionem
autoritate
Platonis &
Aristotelis.

EPISTOLA HERMOLAI

dēt Platoni iter philosophos. Sed Aristoteles in Rhetoricis eadē scribit. Definiūt igit̄ eloquētiā hi philosophorū principes, uim esse diuinitus hominum generi concessam, ut de magnis & necessarijs rebus, de religionibus, de rerū celestiuū atq; aliarū natura, de iure ac iusticia, de omni uirtutis officio, proprie & perspicue docere alij alios possint. Nec sine causa dictū est homines antea dispersos ac uagabundos in agris, eloquētia congregatos esse, ciuitates conditas, lura, Religioēs, legitimas nuptias, & cetera societatis humanæ uincula constituta esse. Hæc enim profecto tenentur oratiōe in ciuitatibus. Hanc uim diuinam, tam necessariam humano generi, nihil putemus esse, nisi ludū ac prestigias, quē admodum scribis. Ego uero non dubito ingratitudinis atq; impietatis accusare omnes, q̄ eloquentiæ beneficia non agnoscunt. Atq; illi ipsi philosophi quorum sequor auctoritatem, admonent in obscuris & grauibus causis explicandis opus esse, non solū prudentia magna, quæ res bonas peruidet, sed etiam uia quadam & ratione docendi, & genere sermonis, quod res de quib. dicimus plane exponere & subiicere oculis hominum possit. Itaq; duas artes constituerunt inter se cognatas, dialecticē ac rhetoricē, quarum

Dux artes ad eloquētiā pertinentēs diuina & Rhetorica. Iā si hæc artes necessariae sunt. Est igitur eloquentia necessaria

CONTRA BARBA PHILOS.

quarum altera docēdi uiam monstret, altera doceat, quo uerborū genere res exponendæ sint. Quis autem nō uidet hæc inter se natura cōiuncta esse? Quæso enim si de religionibus docendi sunt homines, si in iudicijs res obscuræ & intricate iudici demōstrandæ, nū hæc fieri, primum sine uia docendi, deinde sine magna copia, uarietate, ac luminibus orationis existimas? Erras, si doceri posse homines credis hoc genere disputādi, quo isti barbari in scholis utūtur, quod non solum populus, sed ne ipsi quidem iniciati ut ita dicam, inter sese intelligunt. Etenim non solum genus uerborum nouum est, & ignotum populo, sed ita confusa sunt omnia, ut uelut in labyrintho neq; initia neq; exitus rerū deprehendi possint. Et subinde fingunt noua ac prodigiōsa somnia & uerborum portenta, quibus cum res nullæ subsint, intelligi nihil potest. Falsum enim est ut philosophi dicūt ἀκατάληκτον. Itaq; sæpe cū inter se rixantur uidere licet ipsissimam imaginem illius iudicij, de quo est prouerbiū, δύσκαρπον δύσκαρπον ἐκεῖνο. Et quoniam quædam picturæ, atque eloquentiæ similitudo est ut enim pictura imitatur corpora, ita oratio pingit ac reddit animi sententias, libenter ab illa arte mutuat exemplā. Quæso te num

Occupatio
At barbari non sūt
muti. Hic
contra eō
tendit bar
barorum
sermonem
inutilē esse
ad docen
dos hoīes.
Atq; hæc
ratio οὐ
χού est
argumen
torum Her
molai. Ideo
eloquētia ē
necessaria,
quia ser
mo, nulla
adhibita ra
tiōe & arte
non intelli
gitur.

EPISTOLA HERMOLAI

Probat si
mili. p. ximā
occupatio
nem.

Conclusio
definitiois
& cōtinet
ratioem, q̄
eloquentia
necessitatis
caussa req̄
ratur.

A definiti
one philo
sophi, q̄
eloquentia
necessaria
fit.

eiusmodi picturā pbare possis, in qua forme cō
fuse mōstroſe nihil certi significant aut ostēdūt
spectatori. Talē tabulā q̄s posset equo aīo aspice
re? Simillimū aut est huic picture genus dicēdi,
in barbaris. Sed ut illius mōstroſæ picturæ nul
lus est usus. Ita hæc obscura oratio, quam habet
utilitatem in rep. ? in docēdis hominibus ? in re
gēdis & explicandis religionibus ? in iudicijs ex
ercendis? deniq; in hac tota uita publice ac priua
tim gubernanda? Quare constituamus id quod
res est, elocutionem non esse inanē cultū sed ne
cessarium ad causas omnis generis uere ac pro
prie explicandas. Ac rhetoris esse, non ut tu
dicis, ludere ac mētiri, sed de maximis rebus ue
re docere homines, qui etsi interdum in difficili
bus causis, figura aliqua utuntur, & ut tuo utar
uerbo, decipiūt auditores, id non minus ad of
ficiū eius uiri pertinet, qui domi respub. gu
bernat, quā ad imperatorē pertinet arte hostes
circumuenire. Hunc enim uirum qui de bonis
ac necessarijs rebus recte, dilucide, & cū digni
tate quadam docet homines, oratorē nos uoca
mus, quem tu philosophum uelis uocari, non
dum satis intelligo. Equidem philosophū uoco
eum uirū, qui cū res bonas atq; utiles humano
generi didicit ac tenet, doctrinam ex schola atq;
umbra

CONTRA BARBA PHILOS.

umbra ad usū & rempub. transfert, docet hoīes
 aut de natura rerū, aut de religionib. aut de regen
 dis ciuitatib. Deinde ut maxime ora torem tm̄
 reñcias in forū, tamē eas philosophiæ partes illi
 quib. tu defendis susceperūt, quæ sine eloquen
 tia lumē habere nullū possunt. Primū enim etsi
 non est una orationis forma, tamen si animo
 rum nostrorum cogitationes alijs communica
 re uoluerimus, utendum erit certo quodam ge
 nere sermōis, quod uerbis notis & recte iunctis
 integreatq; ordine res de quibus dicimus expo
 nat. Id commune esse debet in omni orationis
 forma. Nam etiā illæ artes quæ propemodum
 uideri mutæ possūt, Arithmetica et Geometria,
 tamen non possunt percipi nisi proprijs uerbis
 & uia ac ratione quadam tradātur. Ceteræ uero
 partes, Physicæ, Ethicæ, & theologicæ materię,
 erui atq; illustrari sine eloquētia & sine ijs artib.
 quas eloquentia continet, nullo modo possunt.
 Porro tui illi magistri Thomas, Scotus promit
 tunt nobis perfectiss. doctrinā de religione, deq;
 omnibus uitæ officijs, quid præstent, postea di
 cam, nunc tantum de genere orationis disputo.
 Quid autē potest fingi stultius, q̄ quod sine elo
 quentia Ecclesiarum doctores ac uitę duces per
 hiberi uolunt. ac ne quidē quid sentiant, osten

A professi
 one illorū
 scriptorū
 quos Picus
 uocat phi
 losophos,

EPISTOLA HERMOLAI

dere possunt. In singulis artibus quædam propria sunt artificum uocabula. Quare philosophis ac Theologis etiam sua quædam uocabula ut Architectis ac pictoribus concedi æquū est. Sed interim reliquus sermo constare usitatis ac notis uerbis debet, oportet & in iungendis uerbis imitari consuetudinem. Hæc non fiunt apud istos. Deinde nō solum habent errata grāmatica, sed neq; sententias absoluunt, neq; iudiciū neq; ordinem in explicando adhibent. Postea amissa loquēdi diligētia, rerū etiam iudiciū amiserūt. Fixerūt .n. una cū mōstrosis uocabulis iexplicabilia sōnia quib. uniuersā philosophiā ac theologiā obruerūt: ita ī istorū doctrina uere sunt ut Græci dicūt *πέντα μία κόνισ*. Quare nō solum populus, sed ne ipsi quidē, quod est uel maxime ridiculum, suas disputatiōes intelligūt, ac solœcizant, nō ut Anacharsis Athenis, ut tu dicis, sed in suis scholis. Venio nunc ad aceruū similitudinum tuarum, quæ detrahunt philosophiæ non ut tu ratiocinaris eloquētiam, hoc est uerum colorem orationis, sed ineptum ornatū. Virginem non decet fucus, ac nec monstrosa facies decet. Quid autem monstrosius est barbarorum oratione? Nā ea oratio quæ est optima, natiuus sententiæ color est. Aliena, confusa, et perturbata

II
Retorquet
dictum de
Anacharsi.

III
Diluit simi-
litudines,
ex definiti-
one supra
tractata, &
ex descripti-
ōe generis.

bata oratio, deformat & corrūpit sententias, ac ne effingit quidem, quod debebat esse orationis officium proprium. Sed sermonem inquis non aspernor, ornatum non requiro, ut in matrona simplicem cultum probamus. Ne Cicero quidem plus requirit a philosophis, quam purum sermonē apte ac dilucide res explicātem. Sed hæc facultas hoc modo dicēdi, & præcipua eloquentiæ pars est, & ab arte plurimum sumit. Requirit enim summam prudentiam in rebus n̄ uestigandis atq; collocandis, copiā uerborū ueris. iudiciū acerrimum in delectu. Nam cum duæ sint propemodum orationis formæ, tenuior altera, altera grandior, non ita multum posterior dissimilis est priori, nisi quod figuris ludit frequentius, & amplificationes crebrius adhibet. Itaq; priorem formam, quæ uerecundi or est, disputationibus putant accommodatiorem esse, etsi in tanta rerum uarietate, multa in philosophia incidunt, de quibus etiam grandiore quodam sono dicēdum est, ut propius aspicierum magnitudo possit. Itaq; etsi Aristoteles & Cicero in disputationibus priore genere utantur, tamen interdum assumunt etiam alteram formam, qua quidem Plato ubiq; prope modum utitur. Porro si philosophi etiam pri-

dicendi.
Contendit
autē eloquē
tiam etiā in
simplici ge
nere orati
onis esse,
quia id q̄q;
magna ar
te constat.

EPISTOLA HERMOLAI

orem illam formam detrahes, plane mutam reddideris. Quid em̄ explicare poterit, si ne pprio quidem et perspicuo genere orationis utetur? Neq; uero quisquam sine optima doctrina, sine acerrimo studio, sine longa exercitatione, illud ipsum genus, quod indocti omnibus in manu esse fallo putant, consequi potest. Pictorem me mini nostræ ætatis Apellen, cum mihi cupide audienti commemoraret & adolescētiae studia, & quem sibi postea scopum artis proposuisset, quo quasi directā manū haberet, dicere, se adolescentē in pictura mirificam quandam ac pene prodigiosam uarietatem amasse gestuum atq; ornamentorum omnis generis. Nunc senescētē se consulere naturā, in hanc intueri, ut eam quam proxime & proprijs. exprimeret, neq; se quod cuperet, assequi, quia hac proprietate nihil difficilius sit. Neq; uero facilius est negocia uerbis proprijs, quam naturam coloribus pingere. Itaq; Horatius significat quantum hæc res habeat difficultatis, cum ita iubet scribere, ut sibi qui uis, speret idem, sudet multum, frustra q; laboret Ausus idem, tantum series iuncturaq; pollet. Tantum de medio sumptis accedit honores. Atq; ego ita statuo, magnos oratores qui respub. gubernauerūt, quos accepimus preme
tientes

Exaggerat
 difficultatē
 Illius sim-
 plicis for-
 mx oratio-
 nis quā Ci-
 cero tribu-
 it philoso-
 phis.

CONTRA BARBA. PHILOS.

tientes dicendi pericula, incredibili quodam metu ad dicendum accessisse, non de cæte / ris ornamentis, sed de hac propria rerum ex / plicatione sollicitos fuisse, quam experiebantur esse difficilissimam. Periclem aiunt, cuius tanta fuit eloquentia, ut tonare ac fulminare dictus sit, cum ascendit in concionem, precari solitum, ne quod sibi uerbum excideret, quod causæ ob / esset. Sæpe etiam Cicero significat se cum timore summo ad dicendum accedere, cuius rei uel hoc argumentum esse potest, quod aliquando ita lætatus est, iudicij die, progato, q̄ ei de causa difficili dicendū erat, ut seruum id renunciantē libertate donauerit. Vidi ipse hoīes eloquētiss. natu grandes, cum dicere iussi essent toto corpore perhorrescere. At qua de re angi putemus hoīes peritiss. num de flosculis orationis, aut acersito cultu, ut tu iudicas? Imo uero de propria rerū explicatione solliciti sunt, ne qd excidat qd dici refert, ne quid alieno loco dicatur, ne incurrāt in uerba, quę officiūt aut causę aut ipsorū existimatiōi. Deniq; innumerabilia pericula sūt. Hoc minimi negocij est hoibus copiosis atq; exercitatis, insignes aliquas figuras addere. Præcipuus ornatus est ipsa rerum propria explicatio, ut in picturis iusta corporum lineamenta. Et taz

men sepe magnitudo rerū postulat, aliquid uel
attolli uel abijci, q̄d etiam facere natura cogit tu
os illos barbaros. Vides enim in illorum scrip-
tis & sermone crebras amplificationes, sed dñj
boni quam insulas. Quanto ueriora & aptiora
dicerent, si studiū hoc non essent aspernati. De-
mus igitur philosophis uerecundam orationis
formam, modo ut res dilucide uerbis notis, re-
cte iunctis, ordine distributis, integre explicet.
Bene olere mulierē ait Plautus, quæ nihil olet.
Talis oratio etiam delectat sana ingenia, et non
solum in scholis ac disputationibus laudem ha-
bet, sed etiam in foro multi hac una forma
contenti fuerunt.

Et talem nobis oratorem Homerus Menelaū
describit, quem ait solitum dicere, *παυρὰ μὲν ἀλλὰ
μάλα λιπέωσ' ἔπει οὐ πολὺ μῦθος οὐδ' ἀφαιμαρρεῖται*. Tri-
buit enim ei & proprietatē, & suauitatem. Has
uirtutes consequi philolophum, si uelit intelli-
gi, oportet. Quantum autem o dñj absunt ab il-
lo Homerico Menelao uestri barbari, qui cum
ea de re, quam suscipiunt, uix unquam quidquā
dicant, quod faciat *περὶ ἑωσ*, tamen plerunq; ex-
tra caussam sunt loquacissimi & ineptiarum ple-
ni. At Cicero expressit nobis formam illius pro-
prii oratoris ac *λυγίως* dicentis, in libellis de natu-
ra dcorum

CONTRA BARBA. PHILOS.

tura deorum & alijs philosophicis disputationibus. Expressit & eam multis in locis Aristoteles. Verum, non est inquis philosophi seruire uoluptati. Vtinam Pice adeo contemnerent Theologi tui uoluptates ceteras, ut orationis mundi-
 ciem aspernantur. Quanquam autem nulla uoluptas homine liberaliter instituto dignior est, quam hæc. Nulla est enim harmonia dulcior ac naturæ hominis conuenientior, quam oratio rerum bonarum plena & compositione concinna, tamen hic non disputo, ornatum uoluptatis sed necessitatis causa adhibendum esse. Non enim doceri de magnis rebus homines possunt, nisi & genus sermonis purum, & uia quædam, & ratio explicandi, & cetera quæ in artibus traduntur, adhibeantur. Quod uero addis, Bacchanalia in Vestæ sacris agere philosophos eloquentiæ studiosos, dicam simpliciter quod sentio, stomachum mihi mouit. Quæ enim uoluptas est, contumeliosum esse, cum in ipsam eloquentiam, tum uero in philosophiæ principes? Num Plato, Aristoteles, Cicero? uidentur tibi bacchanalia agere, idque in sacris Vestæ? num uidentur tibicines, quia non sunt spurce locuti? Et quidem Plato longe omnes uincit tum græcos tum Latinos oratores, copia & splendore

¶
 Diluit argumentum de uoluptate.

¶
 Opponitur argumentum a necessitate sumptum.

¶
 Diluit contumeliosas Similitudines.

EPISTOLA HERMOLAI

orationis. Scythia quidam cū apud Græcos musicum audiret suauissime canentem, inquit, male se audire hinnientem equū. Satis hic quidem Scythice, sed bis Scythicum fuerit, nihil affici suauitate orationis summorum authorum, qui philosophiam nobis pepererunt. Tu uero etiam furere eos dicis. Non satis attēdis Pice quam

Inuersio q
Picus fucū
faciat dicē-
do, cū pp-
ter eā causā
oratores
antea uitu-
perarit.

sustineas personam. Cum enim profitearis te philosophię ac ueritati patrocinari, & in oratoribus calumnias uituperes, minime ea fide ac simplicitate causam agis tuam, quam philosophis tribui postulas. Quorsum enim pertinent tam multe similitudines tuæ, undiq; collectæ? quæ non solum extenuant eloquentiæ dignitatem, sed plane iubēt uelut pestem fugere, nisi ut fucū lectori faciant, ne eloquentię dignitatem aspiceret possit? Quæso te utrū hæc Rhetorica sunt an sophistica? Certe a uiro philosopho non apte dicuntur. Quid enim facies Theologis facundioribus Paulo, Basilio, Hieronymo? Nū hi quoq;

VI
Concludit
dilationē si
militudinū
una cū ge-
nerali soluti
ōe, quod
nō recte cō-
parent elo-
quentiam

Bacchanalia agunt? Sed desino has similitudines tuas excutere, in quibus hoc commune erratum est, quod elocutionem iudicas esse delicias quasdam, non ad utilitatem ac necessitatem comparatas, nos contra ornatum præcipuum esse, propriam rerum expositionem. Et tamen in tan

ta rerum

CONTRA BARBA. PHILOS.

ta rerū uarietate, multa esse, quib. ut cōspici eorū
 magnitudo possit, nitor quidam adhibēdus sit, cum accer
 sito ornatu
 in quo etiam necessitatem sequimur. Seruimus
 enim dignitati et magnitudini rerum. Nec ego
 cum ornatum laudo, illa orationis flagitia pro-
 bo, quæ tu cōmemoras, cum de affectatis leno-
 cinjs declamitas, qualia reprehendunt in Apu-
 leio, qui nihil proprie dicit, sed habet perpetuas
 Periphrases & metaphoras. Idq; peccat philoso-
 phus. Nec multo secus barbari uestri rhetori-
 cantur. Quanto prudentius rhetores? in quib.
 tu orationis delicias in crimen uocas, cum nulli
 magis aspernentur ambiciosum & inanē cultū,
 nulli dicant castius q̄ hi, qui ad recte dicendum
 his exercitationibus assuefacti sunt. Ac uelut in
 rosis candor, ita in oratione philosophi simpli-
 citas quædam insit natiua. Et ut purpureæ rosæ
 Veneris sanguine conspersæ dicuntur, ita orna-
 menta sint nō prodigiosa, sed uenusta ac suauia,
 qualia sunt in Ciceronis disputationibus, sæpe
 etiam in Aristotelicis, ut uere possis dicere, Ve-
 neris sanguine, aut certe Ambrosia conspersas
 esse. Sed magnis exemplis barbariē tueris. Cul-
 tus deest inquis in sacris literis. Verum longe
 dissimilis est oratio in tuis barbaris, qui plane
 nouum sermonis genus condiderunt. Prophe

VII

Diluit exē-
 plum de sa-
 cris literis.

E

EPISTOLA HERMOLAI

tæ in sua lingua non loquuntur uiciose, & uoluerunt intelligi, quidam etiam satis ornati sunt. Davidis enim carmen ut in ista lingua uere atticum est. Apostoli uerbis bonis utuntur. Paulus uero etiam adhibet in disputando artem & quædam ornamenta. Deinde cur diuinitus additum est Euāgelio donum linguarum, si eloquentia inutilis est ad res sacras & magnas exponendas? Quid enim aliud est donum linguarum quàm eloquentia, hoc est facultas plane & copiose res obscuras explicandi? Atque hic accusandi erant tui magistri, quod celeste donum non conseruauerunt, quod linguarum studia, quæ antea in ecclesia colebantur, nouo doctrinæ genere oppreserunt. Pythagoram etiam allegas, qui mysteria texerit in uolucris. Fortassis illi expediebat te gere quasdam sententiâs, quas docebat contra publicas persuasiones. Nos uero non loquimur de arcanis, quæ pro tempore occultanda sunt, sed de illis quæ efferi atque extare oportet, quæ pars multo maxima est in doctrinis. Deinde & symbola & apologos conditos interpretor, non hoc consilio ut præcepta tegerent, sed ut essent uelut morum picturæ, utiles ad excitandos animos ad admirationem. Natura enim & amamus & admiramur picturas. Sed prædicat Aristoteles sua
 scripta

Opponit
 rationem
 firmam et
 grauem de
 dono lin-
 guarum.

VIII.
 Diluit ex
 emplū de
 symbolis
 & Apo-
 logis.

scripta etsi extarēt, tamen non extare. Ille uero non hoc sensit, se de industria tenebras offudis selectoribus. Nam pleriq; libri ualde perspicui sunt. Duas enim res adhibet, quæ perspicuitatē imprimis efficiunt, methodum uidelicet, & genus orationis proprium. Nec uero methodum tanta diligentia secuturus erat, si de industria res obscurare uoluisset. Verum uidit sua scripta nō esse intellecturos, nisi qui liberaliter instituti essent. Eius iudicij multæ sunt causæ. Deterrebat igit̃ a suis scriptis hoīes ineptos qui imparati ad ea irrumpebant, quo in genere non leuiter peccauerunt etiam barbari tui, qui nulla instructi liberali doctrina profitentur se Aristotelis interpretes esse. Postremo etiamsi Aristoteles interdum oneri cedens, ut fit, non satis commoratur in aliqua re explicanda, non semper quid quisq; artifex effecerit, sed qd requiratur spectā dum est. Quis autem est lector, qui non optet ubiq; summam esse perspicuitatem? Postremo etiam philosophari incipis. Vocabula nō natura constant, ais, sed hominum arbitrio, licuit igitur eis condere nouum sermonis genus. Quid audio? Si hoc semper licet, quomodo contrahent inter se homines? quomodo docere aliq; alios poterunt? Sed omitto hæc quæ leuiora sunt

IX
De Aristo
tele.

X
Diluit ar
gumētum
de origine
sermonis.

EPISTOLA HERMOLAI

Secunda
pars cōtro
uersiæ, in
qua mag
na ex parte
rerū scienti
am detra
hit barba
ris.

XI

Reprehen
dit collatio
nem Lucre
tij & Scoti,

quam ut diluere opus sit. Venio ad alteram par
tem tuæ disputationis, in qua arrogas barbaris
rerum scientiam, & quidem eloquentibus detra
his. Cum autem de eloquentia respōderim, nō
quantū magnitudo rei postulat, sed quantum
uel potui, uel Epistolæ modus patiebatur, de al
tero etiam breuius dicam, & si hæc disputatio
multo maior ac difficilior est de toto genere do
ctrinæ in istis tuis autorib. Atq; in initio Lucretiū
& Scotum committis. Est autem iniquum cum
de genere dicendi controuersia sit, materias con
ferre. Neq; enim adeo amens sum, ut inanem lo
quacitatem pluris faciam, quam sapientiam. Ve
rum hoc defendo, eloquentiam ad res magnas
patefaciendas necessariam esse. Deinde cur non
opponis Scoto Theologum aliquem, uidelicet
Hieronymū? Vter de ecclesia meritis uideatur?
Iste ne cuius eloquentia lumen attulit sacris li
bris, & pleraq; dogmata diligēter explicauit? an
uero Scotus, qui cū nullum dogma illustrarit,
nugacis. disputationes in ecclesiam inuexit? De
inde facis inciuiliter Pice, q; barbaris ita arro
gas rerum sciētiam, ut præstantis. ingentis græ
cis & latinis detrahas, qua in re cum modestiam
desidero dignam philosopho, tum uero etiam
prudentiam. Vituperas quidquid est disertorū,

rum, poëtas, oratores, & Historicos. Hos dicis omnes amplexos esse eloquētiam sine sapientia, cum quidem hoc ad causam tuam nihil pertinet. Poteras enim tuis rerum scientiam, sine horum contumelia tribuere. Sed sic solent rhetorici, q̄ eloquētiae studia uituperāt. Obsecro te, nihil putas esse sapiētiae in Homero, Vergilio, in Demonesthene, Cicerone, in Herodoto, Livio, & ceteris, qui hos in scribendo imitati sunt. An non uidentur hi tibi uerius philosophari, cum uel naturam rerum sapiētissime describūt, uel summo consilio pingunt imagines omnium rerum, quæ uel in priuata, uel in publica uita accidere possunt, cum præcepta & exempla uitæ ac morum utilissima proponunt, quam barbari tui, cum rixantur, utrum partes simul sumptæ distinguantur realiter a toto, & hoc genus infinita: non enim libet recitare. Quid? quod oratores maximum usum rerū afferunt ad scribendum, qui iudicia exercet atq; acuit? Quare philosophiam apte ad usum & ad cōmunem uitam transferunt. Tui philosophi in umbra ne quidē uim preceptorum, de quibus rixantur, intelligunt. Sed longum esset de laudibus eloquentiū scriptorum dicere, & non est necessarium. Facile enim iudicari potest, abundare eos reb. opti

Inficiatio
qua respōdet ad recri
minatio
nem, quæ
detrahebat
sapientiam
oratoribus
& simili
bus.
Collatio
quæ ostendit
uerius
philoso
phari ora
tores & po
ëtas, quam
barbaros
philoso
phos.

EPISTOLA HERMOLAI

mis & ad uitam necessarijs, ac sumptis ex media philosophia. Redeo igitur ad barbaros, quibus equidem non detraho in uniuersum rerum cognitionem. Ac minime uituperandos censeo medicos, quorum ars exerceri sine magna eloquentia potest, tamen si doceri a disertis foelicius queat. Deinde fontes sunt apud Græcos, nec opinor a posterioribus uinci Hippocratem & Galenum, aut acumine in inueniendo, aut diligentia in inquirendo, aut ratione & proprietate in explicando. Sed non disputas proprie de medicis. Aristotelicos & theologos defendis, hos habes in delicijs, horū sapiētiam admiraris. Neq; ego eos in totū doctrinæ laude spolio, studium etiā & uoluntatem laudandam censeo. Videntur enim philosophiæ studia, quæ multis seculis conticuerant, rursus excitare uoluisse. Sed si ita complecteris eos, ut inchoata studia absoluisse existimes, longe falleris. Mihi uero magna ex parte philosophiam corrupisse uidentur, idq; ob hanc causam præcipue, quod has dicendi exercitationes neglexerūt. Itaq; non solum genus sermonis, & uniuersæ doctrinæ formam (est enim confusissima) reprehēdo, sed etiam magna ex parte res desydero meliores. Nam cum & genus sermonis nō intelligerent, & artes non trāferent

XIII
Concessio

XIII
Correctio
quæ detrahit rerū scientiam barbaris, & causā esse docet, quæ neglexerint eloquentiæ studia.

ferrēt ad usū aliquē, iudicio lapsi, multas absur-
das opiniōes genuerūt, quibus fere uniuersam
Aristorelis philosophiam penitus obruerunt.
Idq; testātur moles commentariorum, qui mag-
na ex parte consumuntur in illis somnijs, de na-
tura communi, de hecicitatibus, de distinctioni-
bus, de primis & secūdis intētionib, de istātib.
& similibus deliramentis. Vetus uersiculus est,
τὰ μὴ λέν ὠφελούνηται μὴ πόνει μάταια. Sed hæc cum fere
sint commentitia, non solum nihil afferunt utili-
tatis, sed nocent etiam, non solum, quia in his
dicendis temporis iactura facienda est, sed etiā,
quia iudicia deprauant. Quanto satius erat præ-
cepta simpliciter proponere, & ostēdere, quem
uel in iudicanda natura, uel ī negocijs, uel in mo-
ribus, & cōmuni uita usū habeant, quō ea trāstu-
lerint ad usum magni artifices, qd hīc poētę, qd
oratores, qd alij magni uiri sumpserint? Quan-
tū flagicij est, quod illæ nugæ etiam studia Ma-
thematū extinxerunt? Nosti. n. scholarū morē.
Præterea uix umbra Mathematicum est in barba-
rorum scriptis. Omnia enim planiora atq; illu-
striora sunt apud Græcos. Itaq; excellentes no-
stra ætate mathematici, græce discendum sibi pu-
tauerunt, ut germanam Ptolemei sententiam,
deinde ut græcos interpretes in hoc genere con-

EPISTOLA HERMOLAI

fulere possent. Præclare inquit Plato de Mathematicorum doctoribus, facile eas artes percipi posse, si doctor contingat idoneus, ἀλλ' οὐκ ἀνδρῶν ἀξιότιμον, ἐν μὴ θεὸς ὑφ' ἡμῶν. Negat quenquam idoneum fore ad docendum, nisi deum aliquem ducē habeat, hoc est, nisi rationem & iustam docendi viam teneat, & explicare apte, quæ sciat, possit. Sed in barbarorum scriptis ita perturbata & confusa sunt omnia, ut hunc ducem eis defuisse appareat. Quare gratulemur nostræ ætati, quæ quidam & græcis literis & eloquētia instructi, cum reliquam philosophiam, tum etiam hanc partem repurgare atq; instaurare ceperunt. Miror autem, cur theologis tuis tantam philosophiæ scientiam tribuas, cū a mathematicis, quæ est haud dubie præcipua philosophiæ pars, ualde nudi atq; inopes sint, quos quidem tu mihi producis, homines religiosos, satis Thrasonice de se prædicātes. Viximus celebres, & uiuimus non in scholis Grāmaticorum, ubi de Niobes filijs disputant, sed in coronis philosophorum, ubi humanarum & diuinarum rerum rationes queruntur. Vixerint sane celebres. Non enim in uideo. Illud autem optarim, de Niobes filijs eos nugatos esse potius, quam isto modo lusisse in ecclesiastica doctrina, qui cum sacrarum literarum

XV
Deridet
amplificati
onē quæ ē
in proposi
tione Pici,

rarū sermonem nō intelligerēt, cū nullam habe-
 rent antiquitatis noticiā, cum iudicij inopia ue-
 teres controuersias ac sentētiās non recte accipe-
 rent, multas sparserūt in Ecclesia impias & per-
 niciosas opiniones. Quam sunt inepti cū inter-
 pretantur prophetas et Paulum, qua in re in pri-
 mis ridiculum est homines Dialecticos, quicq̃
 in una illa arte consenuissent, nusquam uidere,
 id quod erat dialectici, quid proponat Dauid
 aut Paulus, quæ sint initia argumētōrū, qui exi-
 tus. Tales interpretes in sacris literis uere sunt
 ὄνοι ἐν μύθῳ, ut uulgo dicunt. Itaq̃ cū sermonem
 non assequerentur, nouam quandam Theolo-
 giam architectati sunt. Centones scripserūt, quo-
 rum magna pars consuta est ex disputationibus
 puerilibus, quæ agitātur in ipsorum Dialectica.
 Tanta uis est consuetudinis, ut puerile studium
 ne senes quidē deponere possint. Deinde assu-
 unt pauca quædam dogmata Ecclesiastica, quæ
 non reprehendo. Sed quædam de maximis re-
 bus sceleste corrumpunt ipsi, in quibus nec scri-
 pturæ, nec synodorū uerba intelligunt, ac serunt
 impias & fanaticas opiniones. Reliqua est pars,
 quæ habet infinitas quæstiones, de humanis tra-
 ditionibus, ut uocant, de qua ὁ δὲ ἐν ὕμῳ dicunt.
 Ac de toto hoc genere coram tutius erit dis-

EPISTOLA HERMOLAI

XVI
Inuertit di-
ctum de Si-
lenis Alci-
biadis.

putare, ubi, cum euoluero tuos magistros, res ostendet eos uerius esse *πρόδικος ἐν προφύρασι*, quã ut tu putas, Alcibiadis Silenos. Quod autem eis etiam immortalitatem polliceris, ac uicturos esse confirmas, melius ominari te uelim, et Christianæ doctrinæ, & alijs honestis artibus. Equidem ubi degustauerint nostri homines meliores literas, spero Herculem aliquem exoriturũ esse, qui his monstris orbem terrarum liberet, quiq; Philosophiæ & Christianæ doctrinæ natiuum decus restituat. Atq; adeo ad hæc laudem expetendam, excitare te Pice nõ desinam, quem & ingenio excellere, & doctrinæ uarietate præditum esse, & ardere incredibili quodam studio ueritatis inuestigandæ, & eloquentia ad res tantas illustrandas instructum esse uideo. Nam si est hominis philosophi, ut certe est, in eruenda atq; patefaciẽda ueritate bene mereri de toto genere humano, te uerę philosophiæ deditum, in hanc curam maxime incumbere omni studio decet, ut collapsas artes instaures. Neq; uero meritum ullum maius aut gloriosius ducendũ est inter homines, cum ueritate nihil sit melius. *ἀλλήλα δὲ πάντων μὴ ἀπεθῶν θεοῖς ἕνετ' ἅπαντων ἡ ἀνθρώπων,* ut grauissime dixit Plato. Ac iam quia specimen quoddam præbuidisti tuorum studiorum, in quo
signifi-

CONTRA BARBA. PHILOS.

significas, pleraq; tibi in ueteribus congerroni-
 bus tuis non probari, ac nouam quandam ratio-
 nem, tum ad philosophiam, tum ad Theologi-
 am tractandam adhibes, magnam in spem eru-
 ditos omnes erexisti. Reliqua, ut ait poëta, *θεῶν*
ἐν γυνάσσει κείται. Hæc tibi rescribēda esse duxi, nō
 quod arbitrarer de his studijs aliud esse tuum,
 quam meū iudiciū, sed q̄ statuebam gratū tibi
 officium meum fore, quoniā me ad scribendū
 prouocasses. Quanquam, ut tu dicis stomachū
 tibi mouere quosdam grammaticistas, qui leuiter
 degustatis primis artibus, præ se philosophos
 contēnunt, ita ego multo iustius succenseo mo-
 rosos quibusdam, qui cum ueræ philosophiæ
 infestissimi hostes sint, tamen philosophiæ ti-
 tulo regnant, ac mirabili conspiratione, & odij
 pertinacissimis obsistunt, quo minus refloresce-
 re meliora studia possint. Scripsi igitur quædā
 hic asperius, ne isti me patrociniū nostrarum
 literarum abiecisse existimarent, quæ cū leges,
 boni consulito. Fui enim uehementior alicubi,
 istos animo intuens, cum scirem mihi hac de re
 uerius cum ipsis, quam tecū certamen esse. Ut
 autem Stesichorum ferūt, cum Helenæ formam
 uituperasset, erroris poenā cæcitate dedisse, po-
 steaq; cum palinodiā caneret, oculos recepisse,

πάθος
 diluitur op-
 posita alia
 iustiori cau-
 sa indigna-
 tionis.

EPISTOLA HERMOLAI.

ita te quoq; deo gratum facturum statues, si eloquentiam cœlo donatam hominibus maximarū utilitatum causa, cuius dignitatem prior Epistola extenuat, rursus ornes ac laudes. Id argumentū tua & persona & facultate copiaq; dignum fuerit. Vale.

*Haganoæ in Officina Petri Brubachij.
Anno M. D. XXXIII.
Mense Augusto.*

pa
m
non
pe.

ca
ty.
p.
uide
sca
ulan.
c.

ni
ne.
tu
nr
at.

o

be
a
ua
l
r

o
c
e
p.

